

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN
TUOMIO (viides jaosto)

19 päivänä syyskuuta 2000 *

Asiassa T-252/97,

Anton Dürbeck GmbH, kotipaikka Frankfurt am Main (Saksa), edustajanaan
asianajaja G. Meier, Köln, Berrenrather Straße 313, Köln (Saksa),

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet
K.-D. Borchardt ja H. van Vliet, prosessiosoite Luxemburgissa c/o saman yksi-
kön virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

jota tukevat

Espanjan kuningaskunta, asiamiehenään valtionasiamies R. Silva de Lapuerta, prosessiosoite Luxemburgissa Espanjan suurlähetystö, 4—6 boulevard Emmanuel Servais,

ja

Ranskan tasavalta, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston kansainvälistä talousoikeutta ja yhteisön oikeutta koskevia asioita hoitavan jaoston jaostopäällikkö K. Rispal-Bellanger ja saman osaston apulaisulkoasiainsihteri C. Vasak, prosessiosoite Luxemburgissa Ranskan suurlähetystö, 8 B boulevard Joseph II,

väliintulijoina,

jossa kantaja vaatii banaanian alan yhteisen markkinajärjestelyn yhteydessä kantaan hyväksi toteutettavista siirtymätoimenpiteistä 10.7.1997 tehdyn komission päätöksen osittaista kumoamista,

**EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (viides jaosto),**

toimien kokoonpanossa: puheenjohtaja R. García-Valdecasas sekä tuomarit P. Lindh ja J. D. Cooke,

kirjaaja: hallintovirkamies G. Herzig,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 9.11.1999 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 1 Banaanialan yhteisestä markkinajärjestelystä 13 päivänä helmikuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/93 (EYVL L 47, s. 1) IV osaston säännöksillä korvataan eri kansalliset järjestelmät kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan järjestelmällä.
- 2 Asetuksen (ETY) N:o 404/93 17 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään seuraavaa:

”Banaanien tuontiin yhteisöön vaaditaan aina tuontitodistus, jonka jäsenvaltiot myöntävät hakemuksesta jokaiselle asianomaiselle hakijalle riippumatta siitä, mihin tämä on sijoittautunut yhteisössä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 18 ja 19 artiklan täytäntöönpanemiseksi annettujen erityissäännösten soveltamista.”

- 3 Asetuksen (ETY) N:o 404/93 18 artiklan 1 kohdassa, sellaisena kuin se on muutettuna maatalousalalla Uruguay'n kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa tehtyjen sopimusten täytäntöönpanemiseksi tarvittavista mukautuksista ja siirtymäjärjestelyistä 22 päivänä joulukuuta 1994 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 3290/94 (EYVL L 349, s. 105), vahvistettiin muista kolmansista maista kuin Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioista (AKT) peräisin olevien banaanien (jäljempänä kolmansien maiden banaanit) ja muiden kuin

perinteisten AKT-valtioista peräisin olevien banaanien (jäljempänä muut kuin perinteiset AKT-banaanit) vuoden 1994 tuonnin tariffikiintiöksi 2,1 miljoonaa tonnia (nettopaino) ja sitä seuraaville vuosille 2,2 miljoonaa tonnia (nettopaino). Tämän tariffikiintiön rajoissa kolmansien maiden banaanien tuonnista oli perittävä maksu, joka oli 75 ecua tonnilta, ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonnin oli tapahduttava tullitta.

- 4 Asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 1 kohdassa vahvistettiin tariffikiintiö siten, että siitä jaettiin 66,5 prosenttia sellaisten toimijoiden luokalle, jotka olivat pitäneet kaupan kolmansien maiden banaanija ja/tai muita kuin perinteisiä AKT-banaanija (A-luokka), 30 prosenttia sellaisten toimijoiden luokalle, jotka olivat pitäneet kaupan yhteisön banaanija ja/tai perinteisiä AKT-banaanija (B-luokka) ja 3,5 prosenttia sellaisten yhteisöön sijoittautuneiden toimijoiden luokalle, jotka olivat alkaneet pitää kaupan vuodesta 1992 alkaen muita kuin yhteisön banaanija ja/tai muita kuin perinteisiä AKT-banaanija (C-luokka).
- 5 Asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kukin toimija saa kullekin 1 kohda[ssa — —] tarkoitettujen toimijoiden luokalle erillisten laskutoimitusten mukaisesti tuontitodistukset keskimääräisen banaanien määrän perusteella, jonka toimija on myynyt kolmen viimeisen vuoden aikana, joista on saatavissa tietoja.

[— —]

Vuoden 1993 toisen vuosipuoliskon aikana kukin toimija saa todistukset vuosien 1989—1991 aikana kaupan pidetyn vuosittaisen keskimäärän puolikkaan perusteella.”

- 6 Asetuksen N:o 404/93 30 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jos heinäkuusta 1993 alkaen on tarpeen helpottaa erityistoimenpiteillä siirtymistä ennen tämän asetuksen voimaantuloa olevista järjestelmistä tämän asetuksen järjestelmään, erityisesti merkittävien vaikeuksien voittamiseksi, komissio toteuttaa kaikki tarpeellisina pitämänsä siirtymätoimenpiteet — — .”

- 7 Yhteisöjen tuomioistuin on asiassa C-68/95, T. Port, 26.11.1996 antamassaan tuomiossa (Kok. 1996, s. I-6065; jäljempänä asiassa T. Port annettu tuomio) todennut, että ”asetuksen (ETY) N:o 404/93 30 artiklan perusteella komissiolla on mahdollisuus säännellä ja tarpeen mukaan sen edellytetään sääntelevän kohtuuttomia tilanteita, jotka johtuvat siitä, että kolmansista maista peräisin olevien banaanien tai muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuojat joutuvat vaikeuksiin, jotka uhkaavat niiden toiminnan jatkumista, kun niille on vahvistettu poikkeuksellisen alhainen kiintiö sellaisten viitevuosien perusteella, jotka on otettava huomioon kyseisen asetuksen 19 artiklan 2 kohdan nojalla, jos nämä vaikeudet johtuvat siitä, että on siirrytty ennen asetuksen voimaantuloa voimassa olleista kansallisista järjestelmistä yhteiseen markkinajärjestelyyn ja jos vaikeuksiin ei ole syynä kyseisten toimijoiden huolimattomuus” (ks. tuomiolauselmann 1 kohta).

Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

- 8 Kantaja on yhtiö, jonka kotipaikka on Saksassa ja joka harjoittaa hedelmä- ja vihanneskauppaa. Se aloitti banaanien markkinoinnin vuoden 1992 lopulla.
- 9 Kantaja teki 29.11.1991 ecuadorilaisen Consultban-nimisen yhtiön (jäljempänä Consultban) kanssa sopimuksen, johon sovelletaan Alankomaiden lakia ja jonka

mukaan kantaja sitoutuu markkinoimaan 100 000—150 000 laatikollista banaaneja viikoittain (jäljempänä sopimus).

- 10 Sopimuksessa on sovittu, että kantajalla on oikeus palkkioon, jonka suuruus on kuusi prosenttia toteutuneesta liikevaihdosta. Sopimuksen liitteessä B olevan 3 kohdan mukaan kantaja on kuitenkin velvollinen maksamaan Consultbanille tämän ecuadorilaisille tuottajille maksamien virallisten hintojen ja nettomyyntivoiton välisen eron (jäljempänä hintatakuu).
- 11 Sopimus on sen 4.1 kohdan mukaan voimassa seitsemän vuotta. Samassa sopimusmääräyksessä määrätään sopimuksen voimassaolon jatkamisesta seitsemällä vuodella, jos sopimuspuolet eivät toisin päätä. Sopimus oli yhä voimassa tämän kanteen nostamispäivänä.
- 12 Sopimuksen 4.1 kohdassa määrätään myös seuraavaa:

” — — Kummallakin sopimuspuolella on oikeus irtisanoa tämä sopimus viiden vuoden kuluttua sen allekirjoittamisesta päättymään 180 päivän kuluttua irtisanomisesta ja edellyttäen, että sopimuksen irtisanova sopimuspuoli vetäytyy kokonaan Euroopan banaanimarkkinoilta viiden vuoden ajaksi siitä päivästä lukien, jona sopimus lakkaa olemasta voimassa. Tämä toimintakielto koskee sopimuspuolen suoraa ja välillistä toimintaa riippumatta siitä, toimiiko se itse, kolmannen kautta vaiko määräysvallassaan olevan yhtiön kautta.”

- 13 Sopimuksen 6.3 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Sopimuspuolet ovat kumpikin tietoisia siitä, että saattaa syntyä tilanteita, joissa tämän sopimuksen noudattaminen on mahdotonta. Tällaisen ylivoimaisen esteen

voivat muodostaa asianomaisten valtioiden sisäiset levottomuudet, sota, riippumatta siitä, onko se julistettu, luonnonkatastrofit, lakot ja muut samankaltaiset tapahtumat, jotka tekevät normaalin kaupankäynnin mahdottomaksi, epidemiat, epäsuotuisat sääolosuhteet, kuten tulvat, kuivuus jne., vallankaappaukset taikka kansannousut sekä Panaman kanavan sulkeminen, mutta tämä luettelo ei ole tyhjentävä. Siinä tapauksessa, että tätä sopimusta ei voida noudattaa ylivoimaisen esteen vuoksi, sopimuspuolet neuvottelevat lojaalisti ratkaisun löytämiseksi ongelmaan. Jos ratkaisua ei löydetä, kumpikin sopimuspuoli voi irtisanoa tämä sopimuksen ilman, että olisi mahdollista vaatia vahingonkorvausta. Lastattavina oleviin taikka jo lastattuihin merellä oleviin aluksiin sovelletaan kuitenkin edelleen tätä sopimusta.”

- 14 Sopimuksen liitteessä B olevassa 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

”[Consultban] ja [kantaja] sopivat, että jos [kantaja] vaatii tämän sopimuksen voimassaolon päättämistä muista kuin siinä sovituista syistä ja jos [Consultbanilla] on omistajien ja [Consultbanin] välillä tehdyn COA:n [Contract of Affreightment] nojalla velvollisuus maksaa vahingonkorvausta omistajille, [kantajan] on maksettava [Consultbanille] tämän pelkästä kirjallisesta vaatimuksesta vahingonkorvausta enintään 1 000 000 USD [Consultbanin] esittämien asianmukaisten todisteiden nojalla.”

- 15 Kantaja aloitti banaanien markkinoinnin sopimuksen mukaisesti vuoden 1992 lopulla.

- 16 Asetus N:o 404/93 tuli voimaan 26.2.1993 ja sitä on sovellettu 1.7.1993 lähtien.

- 17 Kantaja on luokiteltu asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 1 kohdan nojalla C-luokan toimijaksi. Vuonna 1996 kantaja sai A-luokan toimijan aseman hankittuaan omistukseensa erään toisen yrityksen.
- 18 Koska kantaja sai ainoastaan pienen määrän todistuksia yhteisöön suuntautuvaa banaanien tuontia varten, sen täytyi myydä suurin osa sopimuksessa tarkoitettuista banaaneista tämän alueen ulkopuolella hintaan, joka johti hintatakuun soveltamiseen. Siten se joutui maksamaan Consultbanille 1 661 537 USD vuonna 1994, 4 211 142 USD vuonna 1995 ja 1 457 549 USD vuonna 1996.
- 19 Kantaja vaati 24.12.1996 asiassa T. Port annetun tuomion perusteella komissiota myöntämään sille asetuksen N:o 404/93 30 artiklan mukaisena siirtymätoimenpiteenä lisätuontitodistuksia alennettuun 75 ecun tulliin tonnia kohden kolmansien maiden banaanien tuontia varten seuraaville määrille:
- 42 000 tonnia vuonna 1997 A-luokan toimijana
  - 48 000 tonnia vuonna 1998 A-luokan toimijana taikka 65 800 tonnin kokonaismäärä
  - 48 000 tonnia vuonna 1999 A-luokan toimijana taikka 65 800 tonnin kokonaismäärä.
- 20 Komissio hyväksyi osittain tämän vaatimuksen 10.7.1997 tekemällään päätöksellä (jäljempänä riidanalainen päätös).

- 21 Riidanalaisen päätöksen 1 artiklan 3 kohdan nojalla kantaja sai lisätuontitodistuksia toisaalta niitä tappioita vastaavasti, joita sille oli aiheutunut vuonna 1994 Consultbanin kanssa tekemänsä sopimuksen noudattamisesta ja toisaalta 1 000 000 USD:a vastaavasti. Riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa hylättiin kantajan vaatimus siltä osin kuin se koski ”1 artiklassa myönnettyjen todistusten määrän ylittävää osaa.”
- 22 Riidanalaisen päätöksen 1 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan mukaan tuontitodistukset vähennetään erityisistä kohtuuttomien tilanteiden varalta tariffikiintiöön sisältyvistä varauksista. Saman artiklan 6 kohdan mukaan kantajan näillä tuontitodistuksilla yhteisöön tuomia banaanimääriä ei voida ottaa huomioon vahvistettaessa sen kokonaisviitemääriä seuraaville vuosille.
- 23 Riidanalaisessa päätöksessä todetaan myös seuraavaa:

” — — koska — — sopimus — — on tullut voimaan ennen kuin [kantaja] on voinut tietää banaanialan yhteisen markkinajärjestelyn käyttöönottamisesta ja sen mahdollisista vaikutuksista markkinoilla;

koska [kantaja] ei näin ollen voinut sopimuksen tehdessään tietää, että sille myönnettäisiin poikkeuksellisen alhainen kiintiö asetuksen — — N:o 404/93 19 artiklan 2 kohdan nojalla huomioon otettavien viitevuosien perusteella ja koska sille myönnettiin näin poikkeuksellisen alhainen kiintiö vuosille 1993, 1994 ja 1995;

koska näin ollen [hinta]takuun maksaminen kuului olennaisesti siirtymäkauteen, jonka tarkoituksena oli lakkauttaa ennen tämän asetuksen voimaantuloa olemassa olleet kansalliset järjestelmät; koska [kantajan] tämän takuun perusteella toimittajilleen suorittamat maksut voidaan katsoa kyseisestä siirtymäjärjestelystä johtuviksi;

koska maksuja, jotka [kantaja] on ilmoittanut suorittaneensa toimittajilleen [hinta]takuun perusteella, voidaan niiden suuruuden vuoksi kohtuullisesti pitää yhtiön toimintakykyä uhkaavina vaikeuksien aiheuttajina;

koska on näytetty toteen, että Alankomaiden oikeusjärjestelmän tunteva asian-tuntija on ilmoittanut [kantajalle], että olisi varsin epätodennäköistä, että asetuksen — — N:o 404/93 voimaantuloa voitaisiin pitää sopimuksen irtisanomisen oikeuttavana ylivoimaisena esteenä; näin ollen [kantajan] ei voida katsoa toimineen huolimattomasti, kun se ei ole yrittänyt vedota tähän perusteeseen;

koska [kantajan] on omien sanojensa mukaan täytynyt maksaa toimittajalleen 1 661 537 USD [hinta]takuuna vuonna 1994; tämä määrä ylittää 1 000 000 USD; näin ollen oli odotettavissa, että [hinta]takuuna oli maksettava yli 1 000 000 USD vuonna 1995;

koska jotta [kantaja] näyttäisi olleensa riittävän huolellinen, sen olisi pitänyt irtisanoa sopimus vuodeksi 1995 ja rajoittaa siten toimittajilleen [hinta]takuun perusteella maksamansa määrän 1 000 000 USD:iin vuonna 1995 ja sitä seuraavina vuosina; näin ollen [kantajan] vuodelta 1995 ja sitä seuraavilta vuosilta ilmoittamia tappioita on pidettävä sen huolimattomuudesta johtuvina;

koska yhteisöjen tuomioistuimen vahvistamien arviointiperusteiden mukaan edellä esitetyn kaltaista [kantajan] tilannetta on pidettävä kohtuuttomana ja on myönnettävä erityisiä tuontitodistuksia;

koska [kantaja] ei ole aloittanut banaanien tuontia yhteisöön ennen vuoden 1992 loppua, ei ole mahdollista myöntää sille kiintiötä asetuksen — — N:o 404/93 19 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja viitevuosia edeltäneiden viitevuosien perusteella;

koska lisätuontitodistukset olisi myönnettävä sellaisen kohtuuttoman tilanteen korjaamiseksi, johon [kantaja] on joutunut [asiassa T. Port annetussa tuomiossa] tarkoitetulla tavalla;

koska edellä todettu huomioon ottaen kohtuuton tilanne muodostuu [kantajalle] sopimuksen vuoksi aiheutuneista tappioista vuonna 1994 sekä enintään 1 000 000 USD:n suuruisen summan menettämisestä vuonna 1995 ja sitä seuraavina vuosina;

— —

koska toimivaltaisen viranomaisen on laskettava kolmansien maiden banaaneja koskevien tuontitodistusten arvo 75 ecun suuruisen alennetun tullin mukaisesti tonnia kohti ja annettava sitten [kantajalle] riittävä määrä lisätodistuksia kohtuuttomasta tilanteesta johtuvan vahingon korvaamiseksi edellä todettuun määrään asti;

— — koska myönnettävät todistukset on vähennettävä erityisistä kohtuuttomien tilanteiden varalta tariffikiintiön sisältyvistä varauksista ja koska niihin ei saada soveltaa asetuksen N:o 1442/93 9 artiklan 2 ja 3 kohdassa vahvistettuja, todistushakemuksiin tällä hetkellä sovellettavia sääntöjä eikä niiden osalta saada edellyttää asetuksen N:o 478/95 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun erityisen vientitodistuksen esittämistä;

koska jotta [kantaja] saisi täyden, mutta ei liian suurta korvausta, todistusten on oltava siirtokelvottomia ja yhtiön näiden lupien puitteissa tuomia banaanimääriä ei saada ottaa huomioon laskettaessa yhtiön kokonaisviitemääriä seuraaville vuosille;

— — .”

- 24 Kantaja nosti tämän kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 16.9.1997 jättämällään kannekirjelmällä.
- 25 Espanjan kuningaskunta esitti 26.1.1998 ja Ranskan tasavalta 17.2.1998 pyynnön saada osallistua väliintulijana oikeudenkäyntiin tukeakseen komission vaatimuksia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen neljännen jaoston puheenjohtaja hyväksyi nämä hakemukset 16.9.1998 antamallaan määräyksellä. Samalla määräyksellä hyväksyttiin osittain kantajan pyyntö luottamuksellisesta käsittelystä.
- 26 Espanjan kuningaskunta esitti huomautuksensa 4.1.1999 jättämällään kirjelmällä ja Ranskan tasavalta 6.1.1999 jättämällään kirjelmällä.

- 27 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (viides jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksesta toisaalta aloittaa suullisen käsittelyn ja toisaalta työjärjestyksensä 64 artiklan 3 kohdan mukaisina prosessinjohtotoimina pyytää kantajaa ja komissiota vastaamaan kirjallisesti eräisiin kysymyksiin. Komissio vastasi näihin kysymyksiin kirjaamoon 11.10.1999 jättämällänsä kirjeellä ja kantaja 22.10.1999 jättämällänsä kirjeellä.
- 28 Kantajan ja komission suulliset lausumat ja niiden vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin on kuultu 9.11.1999 pidetyssä julkisessa istunnossa.

Asianosainten vaatimukset

- 29 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin
- kumoaa riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin tämän päätöksen nojalla myönnettyillä lisätuontitodistuksilla yhteisöön tuotuja banaanimääriä ei olisi otettava huomioon vahvistettaessa kantajan kokonaisviitemääriä tuleville vuosille ja siltä osin kuin komissio on kieltäytynyt myöntämästä kantajalle lisätuontitodistuksia 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen todistusten lisäksi

  - velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

30 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

31 Väliintulijana esiintyvä Espanjan kuningaskunta vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

32 Väliintulijana oleva Ranskan tasavalta vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkää kanteen.

Tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten ja muiden osapuolten väitteet ja niiden perustelut

33 Komissio ja Espanjan kuningaskunta väittävät, että kantaja on esittänyt yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista koskevan kanneperusteen vain

vastauksessaan. Ne katsovat, että tämä kanneperuste on hylättävä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan mukaisesti, sillä tässä kohdassa kielletään uusiin perusteisiin vetoaminen asian käsittelyn kuluessa.

- 34 Kantaja väitti istunnossa, että komissio on vedonnut tähän periaatteeseen ensimmäisen kerran vastineessaan, joten kantaja ei ollut voinut reagoida siihen ennen kuin vastauksensa jättäessään.
- 35 Komissio katsoo lisäksi, että kantajan väite siitä, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklan 6 kohta on ristiriidassa varauksen tekemisestä kohtuuttomien tilanteiden ratkaisemiseksi neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/93 30 artiklan mukaisesti vuonna 1998 17 päivänä joulukuuta 1997 annetun komission asetuksen (EY) N:o 2601/97 (EYVL L 351 s. 19) kanssa, on myös uusi kanneperuste, joka on työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan nojalla jätettävä tutkimatta. Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/93 18 artiklassa säädetyn banaanien tuontitariffikiintiön korottamisesta vuodeksi 1997 25 päivänä kesäkuuta 1997 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 1154/97 (EYVL L 168, s. 65) oli jo otettu käyttöön varaus, joka oli tarkoitettu ratkaisemaan kohtuuttomat tilanteet niin, että kantaja olisi voinut vedota siihen kanteessaan.
- 36 Komissio pitää uutena kanneperusteena myös kantajan väitettä siitä, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklan 6 kohdassa ei oteta huomioon tariffikiintiön tarkoitusta; tämä peruste olisi siis jätettävä tutkimatta työjärjestyksen edellä mainitun säännöksen nojalla.
- 37 Espanjan kuningaskunta väittää vielä, että kantaja on riitauttanut tämän säännöksen lainmukaisuuden ainoastaan vastauksessaan, joten tämä väite on jätettävä tutkimatta.

- 38 Kantaja ei ole kommentoinut näitä viimeisiä tutkimatta jättämistä koskevia perusteita.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 39 Työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdasta ja 48 artiklan 2 kohdasta ilmenee, että kanteessa on mainittava erityisesti yhteenvedo kanteen oikeudellisista perusteista ja että asian käsittelyn kuluessa ei saa vedota uuteen perusteeseen, ellei se perustu käsittelyn aikana esille tullessiin tosiseikkoihin tai oikeudellisiin seikkoihin. Peruste, jolla laajennetaan aikaisemmin — nimenomaisesti tai implisiittisesti — kannekirjelmässä esitettyä perustetta ja jolla on läheinen yhteys tähän perusteeseen, on kuitenkin otettava tutkittavaksi (asia T-37/89, Hanning v. parlamentti, tuomio 20.9.1990, Kok. 1990, s. II-463, 38 kohta ja asia T-118/96, Thai Bicycle v. neuvosto, tuomio 17.7.1998, Kok. 1998, s. II-2991, 142 kohta).
- 40 Nyt esillä olevassa asiassa kannekirjelmästä ilmenee nimenomaisesti, että kantaja kiistää riidanalaisen päätöksen 1 artiklan 6 kohdan lainmukaisuuden. Espanjan kuningaskunnan väitteet tämän perusteen tutkimatta jättämisestä on siis hylättävä.
- 41 Asetusta N:o 2601/97 koskevasta väitteestä on todettava, että se liittyy läheisesti asetuksen N:o 404/93 30 artiklan rikkomista koskevaan kanneperusteeseen, sellaisena kuin kantaja on esittänyt sen kannekirjelmässään tukeakseen kanteensa toista osaa, jossa se kyseenalaistaa riidanalaisen päätöksen 1 artiklan 6 kohdan lainmukaisuuden, ja että tällä väitteellä laajennetaan tätä kanneperustetta. Tämä väite on näin ollen tutkittava.

42 Sitä vastoin kantaja on ensimmäistä kertaa vasta vastauksessaan esittänyt yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista koskevan kanneperusteen. Vaikka onkin totta, että komissio viittaa tähän periaatteeseen vastineensa eräissä kohdissa, se tekee sen kuitenkin vain täysin sivuseikanomaisesti ja eri asiayhteydessä kuin missä kantaja esittää kanneperusteensa. Komissio tyytyy esimerkiksi vastineensa 16 kohdassa vain huomauttamaan yleisesti, että samoihin uusiin oikeudellisiin ja taloudellisiin olosuhteisiin sopeutumaan joutuneiden ”kaikkien talouden toimijoiden yhdenvertaisen kohtelun vuoksi” sen oli otettava huomioon, että kantajalla oli mahdollisuus irtisanoa sopimus maksamalla 1 000 000 USD, kun komissio ”harkitsi kohtuutonta tilannetta koskevien sopimusmääräysten ulottuvuutta” (ks. vastaavasti vastineen 33 kohta). Komissio tyytyy samoin vastineensa 28 ja 32 kohdassa toteamaan yleisesti, että kantajan tulevien vuosien kokonaisviitemäärien määrittelyn yhteydessä sen lisätodistuksilla tuomien määrien huomioon ottaminen johtaisi siihen, että sille myönnettäisiin liian suuri korvaus ja että näin sitä suosittaisiin muihin toimijoihin verrattuna. Kantaja väittää sitä vastoin vastauksessaan ja istunnossa pääasiallisesti, että yhdenvertaisen kohtelun periaate velvoittaa komission rinnastamaan kantajan A-luokan toimijoihin, jotka kantajan tavoin olivat toteuttaneet tiettyjä kaupallisia toimia ennen banaanialan yhteistä markkinajärjestelyä koskevan esityksen julkaisemista Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä, mutta jotka toisin kuin kantaja ovat voineet jatkaa banaaniansa markkinointia viiteajanjaksona, ja se päättelee tästä, että sitä olisi pitänyt kohdella niin kuin se olisi tuonut viitevuosina 1989—1991 ne määrät, jotka se on todellisuudessa tuonut vuosina 1993—1995. Kantajan näin esittämä yhdenvertaisen kohtelun loukkaamista koskeva kanneperuste on kiistatta itsenäinen komission edellä mainittuihin huomautuksiin verrattuna, eikä sen näin ollen voida katsoa perustuvan oikeudenkäynnin aikana esille tulleisiin tosiseikkoihin tai oikeudellisiin seikkoihin. Tämän vuoksi se on jätettävä tutkimatta.

43 Samoin on todettava, että kantaja on vedonnut tariffikiintiön tarkoituksen huomioon ottamatta jättämiseen ensimmäisen kerran vasta vastauksessaan ja että oikeudenkäynnin aikana ei ole tullut esiin mitään uutta seikkaa, joka voisi oikeuttaa esittämään tämän väitteen myöhässä. Tätä väitettä ei myöskään voida

pitää aikaisemmin kannekirjelmässä esitetyn kanneperusteen laajenuksena, joka liittyisi läheisesti kyseiseen perusteeseen. Se on siksi jälleen kanneperuste, joka on jätettävä tutkimatta.

Aineellinen kysymys

- 44 Kantaja esittää kannekirjelmässään kanteensa tueksi yhden ainoan perusteen, joka koskee asetuksen N:o 404/93 30 artiklan rikkomista. Tämä peruste voidaan jakaa kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa kantaja riitauttaa riidanalaisen päätöksen 2 artiklan lainmukaisuuden. Toisessa osassa kantaja kyseenalaistaa riidanalaisen päätöksen 1 artiklan 6 kohdan lainmukaisuuden.

Kanteen ensimmäinen osa

Asianosaisten ja muiden osapuolten väitteet ja niiden perustelut

- 45 Kantaja kiistää riidanalaisen päätöksen lainmukaisuuden siltä osin kuin sen 2 artiklassa hylätään lisätuontitodistusten myöntämistä koskeva kantajan vaatimus saman päätöksen 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen todistusten määrän ylittävältä osalta.
- 46 Kantaja väittää täyttäneensä kaikki yhteisöjen tuomioistuimen asiassa T. Port antamassa tuomiossa kohtuuttoman tilanteen olemassaololle asettamat edellytykset. Tämä kohtuuton tilanne olisi pitänyt kokonaan kompensoida myöntämällä lisätuontitodistuksia sopimuksessa sovittujen sellaisten määrien osalta, joita ei ole voitu markkinoida yhteisössä, ja tämä olisi pitänyt tehdä sopimuksen

koko voimassaoloajalle. Kantaja katsoo erityisesti, ettei sillä ollut velvollisuutta irtisanoa sopimusta liitteessä B olevan 2 kohdan lausekkeen nojalla päästäkseen siitä irti vuonna 1995 ja ettei komissio näin ollen voinut rajoittautua myöntämään kantajalle tämän vuonna 1995 ja sitä seuraavina vuosina kärsimien vahinkojen korvaamiseksi lisätuontitodistuksia vain 1 000 000 USD:a vastavasti.

- 47 Kantaja toteaa väitteidensä tueksi aluksi, että komissio ei ole nyt esillä olevassa asiassa soveltanut oikein asiassa T. Port tarkoitettua vaikeuksien käsitettä. Kantaja huomauttaa, että kyseisessä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on liittänyt tämän käsitteen siihen seikkaan, että ”poikkeuksellisen alhainen kiintiö on vahvistettu [kolmansista maista peräisin olevien banaanien tai muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuontia varten] sellaisten viitevuosien perusteella, jotka on otettava huomioon asetuksen [N:o 404/93] 19 artiklan 2 kohdan perusteella.” Vaikeudet perustuvat siis siihen, ettei ole tuontitodistuksia, joiden perusteella voitaisiin yhteisössä markkinoida tuotteita, joiden osalta on annettu sitoumuksia vilpittömässä mielessä. Nyt esillä olevassa asiassa kohdatut vaikeudet muodostuvat juuri siitä, että koska kantaja ei ole saanut tuontitodistuksia yhteisen markkinajärjestelyn tultua voimaan, sen on täytynyt markkinoida banaaneja yhteisön ulkopuolelle, mistä sille on aiheutunut merkittäviä tappioita sopimuksessa sovittujen banaanimäärien osalta.

- 48 Kantaja väittää sitten, että asiassa T. Port annetussa tuomiossa edellytettyjen vaikeuksien kaltaiset sen vaikeudet liittyivät kiinteästi siihen, että ennen asetuksen N:o 404/93 voimaantuloa olemassa olleista kansallisista järjestelmistä siirryttiin yhteiseen markkinajärjestelyyn. Jos tämä järjestely olisi tullut voimaan myöhempänä ajankohtana, kantaja olisi markkinoinut yhteisössä vuodesta 1993 toteutuneen tuontinsa avulla riittävän viitemäärän saadakseen 24.12.1996 tekevänsä hakemuksessa mainitsemat todistukset.

- 49 Kantaja väittää, että komissio ei ole nyt esillä olevassa asiassa myöskään soveltanut oikein asiassa T. Port annetussa tuomiossa mainittua edellytystä, jonka mukaan kyseessä oleville tuojille aiheutuvat vaikeudet eivät saa johtua niiden huolimattomuudesta.
- 50 Ensinnäkään kantajaa ei voida moittia huolellisuuden puutteesta, joka liittyisi siihen, ettei se ollut saanut tuontitodistuksia, joiden perusteella se olisi voinut markkinoida yhteisössä sopimuksessa sovitut banaanimäärät. Erityisesti kantaja toteaa, että sopimuksen irtisanominen ei olisi johtanut lisätodistusten myöntämiseen eikä mahdollistanut kyseisten määrien tuontia.
- 51 Kantaja lisää, että jos se olisi irtisanonut sopimuksen, kymmenen vuoden intensiiviset ja kalliit ponnistelut olisivat menneet hukkaan, minkä lisäksi sen olisi ollut vetäydyttävä banaanimarkkinoilta viideksi vuodeksi. Se oli laskenut pääsevänsä A-luokan toimijan asemaan sopimuksen voimassaoloaikana ja odottanut yhteisen markkinajärjestelyn tulevan muutetuksi, koska se oli ristiriidassa tullitariffista ja kaupasta tehdyn yleissopimuksen (GATT) sääntöjen kanssa, taikka saavansa vahingonkorvauksen lisätuontitodistuksina kohtuuttoman tilanteen perusteella. Koska nämä kolme oletusta osoittautuivat myöhemmin oikeiksi, ei voida kiistää sitä, että kantaja teki kaupallisesti hyvän päätöksen jättäessään sopimuksen irtisanomatta.
- 52 Toiseksi kantaja toteaa, että asiassa T. Port annetun tuomion mukaan huolellisuusvelvollisuutta on arvioitava aiemman kansallisen lainsäädännön valossa ja yhteisen markkinajärjestelyn toteuttamisen näkökannalta siltä osin kuin kyseessä olevat toimijat ovat voineet siitä tietää. Se katsoo näin ollen, että sen täytyi ottaa sopimuksen tekohetkellä huomioon vain nämä seikat ja ettei sillä ollut minikäänlaista velvollisuutta muuttaa myöhemmin sen silloin tekemiä sitoumuksia yhteisön vahingonkorvausvelvollisuuden rajoittamiseksi. Komissio on itse asiassa

asettanut kohtuuttomia tilanteita koskevan säännösten soveltamiselle lisäedellytyksen siitä, että kyseessä olevan toimijan on rajoitettava yhteisölle aiheutuvaa vahinkoa.

53 Komissio toteaa, että kohtuuttoman tilanteen olemassaolon edellytyksenä ovat seuraavat neljä asiassa T. Port annetussa tuomiossa mainittua tekijää:

- aiemman kansallisen järjestelmän vallitessa on annettu oikeudellisesti merkityksellisiä taloudellisia sitoumuksia; sitoumuksia annettaessa on noudatettu liiketoimissa yleensä noudatettavaa riittävää huolellisuutta
- sitoumukset ovat menettäneet arvonsa yhteisen markkinajärjestelyn voimaantulon vuoksi
- vaikeudet ovat ennalta-arvaamattomia
- kohtuuttomien tilanteiden varalta on oltava säännöstö erityisesti tuojien selviytymistä uhkaavien vaikeuksien varalta ja yhteisön oikeuden mukaisten perusoikeuksien suojaamiseksi.

54 Komissio korostaa tämän jälkeen, että toimenpiteet, jotka voidaan toteuttaa kohtuuttomia tilanteita koskevan säännösten nojalla, on tarkoitettu lieventämään talouden toimijoille aiheutuvia erityisiä vaikeuksia, jotka johtuvat siitä, että kansallisista järjestelmistä siirrytään yhteiseen markkinajärjestelyyn, eikä

takaamaan näille toimijoille niiden ennen tämän järjestelyn luomista tekemien sopimusten täydellistä toteutumista suojelemalla näitä sopimuksia oikeudellisilta muutoksilta.

- 55 Komission mukaan kohtuuton tilanne, johon kantaja on joutunut, muodostuu siitä, että kantaja oli ennen tiedon saamista yhteisen markkinajärjestelyn luomisesta tehnyt sopimuksen, joka sisälsi ostositoumuksia ja hintatakuun, jotka aiheuttivat kantajalle merkittäviä tappioita sen jälkeen, kun tämä oli luokiteltu C-luokan toimijaksi; nämä tappiot uhkasivat vaarantaa kantajan koko liiketoiminnan. Kantajan kohtuuton tilanne ei siis johtunut siitä, ettei se ollut voinut markkinoida yhteisössä sopimuksessa sovittuja banaanimääriä, koska se olisi saanut riittämättömän määrän tuontitodistuksia.
- 56 Komissio katsoo, että kantajan väite, jonka mukaan riidanalainen päätös perustuu asiassa T. Port annetussa tuomiossa tarkoitetun vaikeuksien käsitteen virheelliseen tulkintaan, on hylättävä. Tuomion kohta, johon kantaja vetoaa, koskee vain toimijoita, jotka tuovat perinteisesti banaaneja ja jotka tahdostaan riippumattomista syistä eivät ole voineet käydä asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna viiteajanjaksona kauppaa normaalin volyyminsä mukaisesti. Komission mukaan kantaja ei vielä viiteajanjaksona 1989—1991 toiminut banaanielalla, joten se on luokiteltu C-luokan toimijoihin. Koska banaanimäärät, jotka kantaja on tuonut sopimuksen mukaisesti, eivät ole koskaan muodostaneet banaanielan yhteisen markkinajärjestelyn mukaisia viitemääriä, ”poikkeuksellisen alhaista kiintiötä” ei ole voitu myöntää sille edellä mainitussa kohdassa tarkoitetulla tavalla.
- 57 Komissio siis kiistää soveltaneensa virheellisesti asiassa T. Port annetussa tuomiossa mainittua edellytystä, jonka mukaan kyseessä oleva tuoja ei ole saanut olla huolimaton.

- 58 Ensinnäkään komissio ei ole koskaan moittinut kantajaa huolimattomuudesta sillä perusteella, että siltä olisivat puuttuneet välttämättömät tuontitodistukset, jotta se olisi voinut markkinoida yhteisössä sopimuksessa sovitut banaanimäärät. Kantajalle aiheutuneet vaikeudet eivät johdu tästä seikasta.
- 59 Toiseksi komissio väittää, että koska nyt esillä olevassa asiassa on ollut kysymys kohtuuttoman tilanteen ratkaisemiseksi toteutettavien toimenpiteiden ulottuvuuden määrittämisestä, se on perustellusti katsonut, että koska kantaja oli edelleen pitänyt sopimuksen voimassa, se ei ollut toiminut normaalin varovaisen toimijan tavoin.
- 60 Tältä osin komissio huomauttaa, että banaanimarkkinoilla uusina toimijoina toimivista C-luokan toimijoista on erotettava perinteisesti banaaneja tuovat toimijat. Ensiksi mainitut eivät ole olleet näillä markkinoilla riittävän kauan, jotta niiden toiminta siellä olisi turvattava. Sitä vastoin voitaisiin odottaa näiden toimijoiden mukauttavan toimintaansa banaanian alan yhteisen markkinajärjestelyn voimaantulosta johtuvien uusien oikeudellisten ja taloudellisten edellytysten mukaisesti. Komissio huomauttaa, että sopimuspuolet suojautuvat yleensä odottamattomilta oikeudellisilta muutoksilta sopimalla irtisanomislausekkeesta.
- 61 Komissio selittää ottaneensa näin huomioon sen, että kantajalla oli mahdollisuus irtisanoa sopimus liitteessä B olevan 2 kohdan nojalla uusiin oikeudellisiin ja taloudellisiin edellytyksiin mukautuakseen. Komissio toteaa tältä osin, että kaikkien huolellisten toimijoiden on rajoitettava omia vahinkojaan. Lisäksi se katsoo, että toisin kuin kantaja väittää, sopimuksen ennaikainen irtisanominen ei olisi pakottanut kantajaa vetäytymään banaanimarkkinoilta viideksi vuodeksi. Jos kantaja olisi käyttänyt liitteessä B olevan 2 kohdan irtisanomislauseketta, kaikki sopimusmääräykset olisivat rauenneet, markkinoilta vetäytymistä koskeva määräys mukaan lukien.

- 62 Nämä seikat huomioon ottaen komissio katsoo, että se on perustellusti rajoitautunut siihen, että kantajalle on korvattu vuonna 1994 sopimuksen noudattamisesta aiheutuneet tappiot ja vahinko, joka olisi aiheutunut siitä, että sopimus olisi enneaikaisesti irtisanottu vuonna 1995, eli 1 000 000 USD. Tämän korvauksen avulla kantaja oli voinut voittaa sen olemassaoloa uhkaavat vaikeudet. Komissio toteaa lisäksi olleensa jopa antelias, koska se olisi voinut katsoa sopimuksen irtisanomisen olleen mahdollista vuodesta 1994 alkaen.
- 63 Komissio täsmentää, ettei se pakottanut kantajaa todellisuudessa irtisanomaan sopimusta enneaikaisesti, vaan että se ainoastaan katsoi, että tämän mahdollisuuden olemassaolo rajoitti kohtuuttoman tilanteen ratkaisemiseksi toteutettavien toimenpiteiden ulottuvuutta. Yksinomaan kantajan asiana on kantaa seuraukset siitä kaupallisesta päätöksestään, että se piti sopimuksen edelleen voimassa. Ei siis voida väittää, että komissio olisi asettanut kohtuuttoman tilanteen olemassaolon tunnustamiselle lisäedellytyksen, joka koskisi tuojan velvollisuutta rajoittaa yhteisön vahingonkorvausvelvollisuutta.
- 64 Kantajan väitteet, joilla se on pyrkinyt osoittamaan, että sen vaikeudet liittyivät kiinteästi asiassa T. Port annetussa tuomiossa vahvistetun edellytyksen mukaisesti siihen, että ennen asetuksen N:o 404/93 voimaantuloa olemassa olleista kansallisista järjestelmistä siirryttiin yhteiseen markkinajärjestelyyn, ovat kestäättömiä. Koska kantaja on päättänyt pitää sopimuksen voimassa uusista oikeudellisista ja taloudellisista olosuhteista huolimatta, on komission mukaan katsottava, että kantajalle tämän jälkeen aiheutuneet tappiot ovat tulosta sen omasta kaupallisesta päätöksestä ja että näin ollen edellä tarkoitettu edellytys ei enää täyttynyt.
- 65 Espanjan kuningaskunta ja Ranskan tasavalta väittävät pääasiallisesti, että komissiolla on laaja harkintavalta asetuksen N:o 404/93 30 artiklan soveltamisessa ja että riidanalainen päätös on täysin tämän artiklan säännösten mukainen.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 66 Asetuksen N:o 404/93 30 artiklassa annetaan komissiolle oikeus toteuttaa erityisiä siirtymätoimenpiteitä, ”jos — — on tarpeen helpottaa — — siirtymistä ennen tämän asetuksen voimaantuloa olevista järjestelmistä tämän asetuksen järjestelmään, erityisesti [tästä siirtymästä johtuvien] vaikeuksien voittamiseksi”. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tällaisten siirtymätoimenpiteiden tarkoituksena on selviytyä sellaisista häiriöistä sisämarkkinoilla, jotka johtuvat siitä, että kansallisista järjestelmistä on siirrytty yhteiseen markkinajärjestelyyn, ja niiden tavoitteena on auttaa voittamaan talouden toimijoille yhteiseen markkinajärjestelyyn siirtymisestä aiheutuneet vaikeudet, jotka johtuvat asetuksen N:o 404/93 antamista edeltäneiden kansallisten markkinoiden olosuhteista (ks. asia C-280/93 R, Saksa v. neuvosto, määräys 29.6.1993, Kok. 1993, s. I-3667, 46 ja 47 kohta; em. asia T. Port, tuomion 34 ja 36 kohta; asia T-254/97, Frucht-handelsgesellschaft v. komissio, tuomio 28.9.1999, 61 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa ja asia T-612/97, Cordis v. komissio, tuomio 28.9.1999, 32 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).
- 67 Yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että tältä osin komission on otettava huomioon sellaisten talouden toimijoiden tilanne, jotka toimivat tietyllä tavalla asetusta N:o 404/93 edeltäneen kansallisen lainsäädännön perusteella ilman, että ne olisivat voineet ennakoida tämän toiminnan vaikutuksia yhteisen markkinajärjestelyn käyttöönoton jälkeen (asia T. Port, tuomion 37 kohta).
- 68 Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin lisännyt, että ”kun siirtymäkauden vaikeudet johtuvat taloudellisten toimijoiden toiminnasta ennen asetuksen [N:o 404/93] voimaantuloa, on tarpeen, että niiden toimintaa voidaan pitää normaalin huolellisena sekä aikaisemman kansallisen lainsäädännön kannalta että yhteisen markkinajärjestelyn täytäntöönpanon kannalta, kun otetaan huomioon, mitä kyseiset toimijat ovat voineet tietää siitä” (asia T. Port, tuomion 41 kohta).

- 69 On korostettava vielä, että komissiolla on laaja harkintavalta sekä sen ratkaisemisessa, ovatko siirtymätoimenpiteet välttämättömiä (asia T. Port, tuomion 38 kohta ja em. asia Fruchthandelsgesellschaft v. komissio, tuomion 67 kohta), sekä mahdollisesti toteutettavien siirtymätoimenpiteiden sisällöstä päätettäessä (asia T. Port, tuomion 42 kohta).
- 70 On todettava myös, että asetuksen N:o 404/93 30 artiklaa on poikkeuksena sovellettavaan yleiseen järjestelmään tulkittava suppeasti (em. asia Cordis v. komissio, tuomion 39 kohta ja asia T-79/96 R, Camar v. komissio, määräys 21.3.1997, Kok. 1997, s. II-403, 46 ja 47 kohta).
- 71 Nyt esillä olevassa asiassa on selvää, että kantaja on kohtuuttomassa tilanteessa ja että komissiolla oli velvollisuus toteuttaa siirtymätoimenpiteitä tämän tilanteen ratkaisemiseksi. Asianosaiset ovat kuitenkin eri mieltä ensinnäkin siitä, mistä tämä kohtuuton tilanne muodostui, ja toiseksi siitä, olivatko komission asetuksen N:o 404/93 30 artiklan nojalla toteuttamat siirtymätoimenpiteet riittäviä, jotta kantaja pystyi selviytymään tästä kohtuuttomasta tilanteesta.
- 72 Ensimmäisestä kysymyksestä on todettava, että mistään kantajan esittämistä väitteistä ei voida päätellä komission ylittäneen laajan harkintavaltansa rajoja, kun se on katsonut, että kohtuuton tilanne muodostui siitä, että kantaja on ennen tiedon saantia banaanian alan yhteisen markkinajärjestelyn luomisesta tehnyt sopimuksen, joka sisältää ostositoumuksia ja hintatakuun, jotka ovat aiheuttaneet kantajalle sen seurauksena, että se on luokiteltu C-luokan toimijaksi, merkittäviä tappioita, jotka voivat vaarantaa se koko liiketoiminnan jatkumisen.
- 73 Aluksi on todettava, ettei voida hyväksyä kantajan väitettä siitä, että sille aiheutuneet vaikeudet johtuisivat siitä, ettei se ole tuontitodistusten puuttuessa

voinut markkinoida yhteisössä sopimuksessa sovittuja banaanimääriä. Asiassa T. Port annetussa tuomiossa tarkoitettujen vaikeuksien käsitteen näin laaja tulkinta ylittäisi selvästi asetuksen N:o 404/93 30 artiklan tarkoituksen, joka on niiden yritysten siirtymisen helpottaminen banaanialan yhteiseen markkinajärjestelyyn, jotka ovat tämän vuoksi kohdanneet erityisiä ja ennalta-arvaamattomia ongelmia (em. asia Cordis v. komissio, tuomion 34 kohta), eikä kyseistä järjestelmää edeltäneiden kansallisten järjestelmien voimassaoloaikana tehtyjen banaanien hankintasopimusten täydellisen toteutumisen takaaminen.

- 74 Kantajan selitystä, jolla se on pyrkinyt osoittamaan, että sille aiheutuneet vaikeudet olisivat asiassa T. Port annetussa tuomiossa vahvistetun edellytyksen mukaisesti johtuneet yhteiseen markkinajärjestelyyn siirtymisestä, ei voida hyväksyä. Asetuksen N:o 404/93 30 artiklassa viitataan nimenomaisesti kyseisen asetuksen voimaantulopäivään, joksi on vahvistettu 33 artiklan mukaisesti 26.2.1993. Kantaja ei voi vedota täysin oletuksenvaraiseen tilanteeseen, toisin sanoen siihen, että yhteinen markkinajärjestely olisi tullut voimaan myöhempanä ajankohtana, vastoin niiden säännösten selvää sanamuotoa, joiden soveltamista se vaatii.
- 75 Ei ole näytetty, että komissio olisi soveltanut virheellisesti edellytystä, jonka mukaan kyseessä olevan tuojan on osoitettava toimineensa riittävän huolellisesti. On selvää, että tätä edellytystä on arvioitava asiassa T. Port annetun tuomion 41 kohdan mukaan suhteessa tuojan menettelyyn ennen asetuksen N:o 404/93 voimaantuloa niin, että komissio ei voi perustella kielteistä kantaansa kohtuuttoman tilanteen olemassaoloon sillä, että tuoja ei ole ollut tarpeeksi huolellinen tämän voimaantulon jälkeen. Kuitenkin riidanalaisesta päätöksestä ilmenee, että komissio on tosiasiallisesti katsonut kantajan toimineen normaalilla huolellisuudella toimivien talouden toimijoiden käyttäytymisestä poikkeavalla tavalla vasta siinä vaiheessa, kun se on päättänyt kantajalle aiheutuneiden erityisten vaikeuksien voittamiseksi toteutettavien siirtymätoimenpiteiden sisällöstä (ks. jäljempänä 76—83 kohta). Tästä syystä kantajan väite siitä, että komissio olisi asettanut kohtuuttoman tilanteen olemassaolon toteutumiselle edellytyksen, jota yhteisöjen tuomioistuin ei ole maininnut asiassa T. Port annetussa tuomiossa, on hylättävä.

- 76 Toisesta kysymyksestä on todettava, ettei komissio ole ylittänyt laajaa harkintavaltaansa, joka on annettu sille kohtuuttomassa tilanteessa olevien talouden toimijoiden tilanteen korjaamiseksi toteutettavista toimenpiteistä päättämiseksi, kun se on myöntänyt kantajalle lisätuontitodistuksia toisaalta ainoastaan tälle vuonna 1994 sopimuksen noudattamisesta aiheutuneita tappioita vastaavasti ja toisaalta 1 000 000 USD:n määrään asti.
- 77 Aluksi on todettava, että kantaja ei aseta kyseenalaiseksi riidanalaisen päätöksen 2 artiklan lainmukaisuutta siltä osin kuin sen avulla korvataan kantajalle vuonna 1994 aiheutuneita tappioita. Kantaja riitauttaa tämän säännöksen vain siltä osin kuin sille vuonna 1995 ja sitä seuraavina vuosina aiheutuneen vahingon korvaaminen on tässä säännöksessä rajoitettu 1 000 000 USD:n määrän mukaisten lisätuontitodistusten myöntämiseen, vedoten pääasiallisesti siihen, ettei sillä ollut sopimuksen liitteessä B olevan 2 kohdan nojalla velvollisuutta irtisanoa sopimusta vapautuakseen siitä vuonna 1995.
- 78 Tämän jälkeen on hylättävä kantajan väite siitä, että sopimuksen liitteessä B olevan 2 kohdan tarkoituksena olisi ollut ainoastaan kattaa edellä mainittuun määrään asti vahingonkorvausvaatimus, jonka laivanvarustaja voisi esittää Consultbanille siitä syystä, että rahtaus sopimusta ei ole noudatettu. Kantaja on esittänyt tällaisen väitteen vasta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin antamassaan kirjallisessa vastauksessa ja istunnossa. Siihen asti se ei ollut missään vaiheessa kiistänyt sitä, että tämän lausekkeen avulla sen oli joka tapauksessa mahdollista irtisanoa sopimus maksamalla Consultbanille 1 000 000 USD:n suuruinen sopimussakko.
- 79 Ottaen huomioon asetuksen N:o 404/93 30 artiklan tarkoituksen ja sen, että tätä artiklaa on tulkittava suppeasti poikkeuksena yleisesti sovellettavasta järjestelmästä, on todettava, että komissio on soveltanut kyseistä artiklaa asianmukaisesti, kun se on katsonut, että tämä artikla velvoittaa komission korvaamaan kyseessä olevalle toimijalle ainoastaan ne kulut, joita sille aiheutuu uusiin oikeudellisiin edellytyksiin mukautumisesta.

- 80 Tässä yhteydessä komissio otti perustellusti huomioon sen, että kantajalla oli oikeus irtisanoa sopimus sen liitteessä B olevan 2 kohdan perusteella ennenaikaisesti maksamalla Consultbanille 1 000 000 USD. Toisin kuin kantaja väittää, tämän irtisanomislausakkeen käyttäminen ei olisi velvoittanut kantajaa vetäytymään banaanimarkkinoilta viideksi vuodeksi, koska markkinoiltavetäytymisvelvoite oli tarkoitettu vain sitä tapausta varten, että sopimus irtisanoaan 4.1 kohdan nojalla. Lisäksi on todettava, että kantaja ei ole vedonnut tähän väitteeseen riidanalaisen päätöksen tekemistä edeltäneen hallinnollisen menettelyn aikana, joten riidanalaisen päätöksen lainmukaisuutta ei voida kyseenalaistaa kyseisellä väitteellä.
- 81 Komissio katsoi samoin perustellusti, että jos kantaja olisi toiminut normaalin huolellisen toimijan tavoin, se olisi todella irtisanonut sopimuksen sen liitteessä B olevan 2 kohdan nojalla vapautuakseen siitä vuonna 1995 omien vahinkojensa rajoittamiseksi. On selvää, että kantajan oli pitänyt maksaa Consultbanille hintatakuun nojalla 1 661 537 USD vuonna 1994 eli edellä mainitussa määräyksessä tarkoitettua 1 000 000 USD:n suuruista sopimussakkoa suurempi määrä ja oli erittäin todennäköistä, että viimeksi mainittua määrää suurempi määrä olisi ollut maksettava myös seuraavina vuosina tänä takuuna.
- 82 Komission näkemys on sitäkin perustellumpi, koska kantaja on toiminut banaanimarkkinoilla vasta vähän aikaa ja koska se harjoitti monia muihin hedelmiin ja vihanneksiin liittyviä toimintoja.
- 83 Toisin kuin kantaja väittää, tätä näkemystä ei voida tulkita siten, että komissio velvoittaisi kantajan tosiasiallisesti lakkauttamaan sopimuksen. Tämä näkemys perustuu yksinomaan siihen täysin oikeutettuun päätelmään, ettei yhteisön tehtävä ole vastata niistä seurauksista, jotka johtuvat kantajan tekemästä kaupallisesta päätöksestä pitää sopimus edelleen voimassa sen aiheuttamista tappioista huolimatta.

- 84 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että komissio on soveltanut oikein asetuksen N:o 404/93 30 artiklaa hyväksyessään riidanalaisen päätöksen 2 artiklan.
- 85 Näin ollen kanteen ensimmäinen osa on hylättävä perusteettomana.

Kanteen toinen osa

Asianosaisten ja muiden osapuolten väitteet ja niiden perustelut

- 86 Kantaja kiistää riidanalaisen päätöksen lainmukaisuuden siltä osin kuin sen 1 artiklan 6 kohdan mukaan yhteisöön lisätuontitodistusten avulla tuotuja banaanimääriä ei voida ottaa huomioon määritettäessä kantajan kokonaisviitemääriä seuraaville vuosille.
- 87 Kantaja väittää, että sillä on oikeus saada täysi korvaus kohtuuttomasta tilanteestaan ja että tämä ei merkitse liian suuren vahingonkorvauksen myöntämistä.
- 88 Kantaja väittää myös, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan mukaan lisätuontitodistukset vähennetään erityisistä kohtuuttomia tilanteita varten tariffikiintiöön sisältyvistä varauksista. Kantaja täsmentää, että asetuksella N:o 2601/97 on otettu käyttöön tällainen varaus, jonka suuruus on 20 000 tonnia ja joka on otettava kolmansien maiden banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuontia varten asetuksen N:o 404/93 18 artiklan

mukaisesti vahvistetusta tariffikiintiöstä. Tähän varaukseen sovelletaan siis tariffikiintiöön sovellettavia yleisiä sääntöjä, joihin kuuluu myös asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 2 kohta.

- 89 Kantaja on istunnossa vedonnut myös neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/93 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä banaanien tuontia yhteisöön koskevan järjestelmän osalta 28 päivänä lokakuuta 1998 annetun komission asetuksen (EY) N:o 2362/98 (EYVL L 293, s. 32) 5 artiklan 3 kohdan b alakohtaan. Tästä säännöksestä johtuu kantajan mukaan, että viitemäärien vahvistamisessa merkitystä on kaikenlaisilla todistuksilla, kohtuuttomien tilanteiden vuoksi myönnetty todistukset mukaan lukien.
- 90 Kantaja on lopuksi vastauksessaan väittänyt komission tarkoituksena olleen myöntää sille uudelleen uuden toimijan asema vuodesta 1999 lähtien, minkä johdosta se joutuisi poistumaan banaanimarkkinoilta.
- 91 Komissio muistuttaa, mistä kantajan kohtuuton tilanne muodostui, ja väittää edelleen, että riidanalaisella päätöksellä toteutetut toimenpiteet korvaavat täysin kantajalle yhteiseen markkinajärjestelmään siirtymisestä aiheutuneet tappiot. Komissio huomauttaa myös, että kohtuuttoman tilanteen korvaamiseksi myönnetty todistukset ovat luonteeltaan poikkeuksellisia eikä niihin tämän vuoksi sovelleta yleiseen tariffikiintiöön kuuluviin todistuksiin sovellettavia yleisiä sääntöjä. Komissio toteaa tältä osin, että asetuksessa N:o 2601/97 ei säädetä, että kohtuuttoman tilanteen korjaamiseksi myönnettyjen todistusten avulla tuodut määrät voitaisiin ottaa huomioon viitemääriä vahvistettaessa. Lopuksi komissio kiistää kantajan väitteen, joka perustuu asetukseen N:o 2362/98.
- 92 Espanjan kuningaskunnan mukaan asetuksella N:o 2601/97 käyttöön otetun erityisvarauksen ainoana tavoitteena on antaa komission käyttöön kohtuuttomien tilanteiden ratkaisemiseksi tarkoitetut tonnimäärät.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 93 Edellä on kanteen ensimmäisen osan tarkastelun yhteydessä katsottu näytetyn, että komissio ei ole ylittänyt laajan harkintavaltansa rajoja katsoessaan, että kantajan kohtuuton tilanne voidaan ratkaista myöntämällä sille lisätuontidistukset toisaalta niitä tappioita vastaavasti, joita sille on aiheutunut sopimuksen noudattamisesta vuonna 1994, ja toisaalta 1 000 000 USD:n määrään asti.
- 94 Näin ollen ei olisi ollut mitenkään perusteltua myöntää kantajalle asetuksen N:o 404/93 30 artiklan perusteella mitään lisätua, kuten sitä, että edellä tarkoitettujen todistusten avulla tuodut banaanimäärät otettaisiin huomioon vahvistettaessa tariffikiintiöiden mukaiset viitemäärät tuleville vuosille.
- 95 Komissio ja kantaja ovat istunnossa lisäksi myöntäneet, että kantajan kohtuuton tilanne olisi voitu paremmin korjata antamalla tälle tietty rahamäärä kuin myöntämällä lisätuontidistukset.
- 96 Näitä päätelmiä eivät voi kumota väitteet, jotka kantaja perustaa asetukseen N:o 2601/97, jolla ainoastaan otetaan käyttöön 20 000 tonnin varaus siirtymätoimenpiteiden toteuttamiseksi kohtuuttomien tilanteiden ratkaisemista varten. Se, että tämän asetuksen 1 artiklassa säädetään, että tämä varaus otetaan asetuksen N:o 404/93 18 artiklan mukaisesta tariffikiintiön määrästä, ei merkitse sitä, että varauksen puitteissa myönnetty määrät olisi välttämättä otettava huomioon laskettaessa viitemääriä tuleville vuosille.

- 97 Kantajan istunnossa esittämää väitettä, joka koskee asetusta N:o 2362/98, ei voida hyväksyä. Tämä asetusta on nimittäin hyväksytty vasta riidanalaisen päätöksen tekemisen jälkeen. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY:n perustamissopimuksen 173 artiklaan (josta on muutettuna tullut EY 230 artikla) perustuvan kumoamiskanteen yhteydessä riidanalaisen toimenpiteen lainmukaisuutta on arvioitava niiden tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen mukaan, jotka olivat olemassa toimenpiteen toteuttamisen ajankohtana (yhdistetyt asiat 15/76 ja 16/76, Ranska v. komissio, tuomio 7.2.1979, Kok. 1979, s. 321, 7 kohta; Kok. Ep. IV, s. 311; asia T-77/95, SFEI ym. v. komissio, tuomio 15.1.1997, Kok. 1997, s. II-1, 74 kohta ja yhdistetyt asiat T-371/94 ja T-394/94, British Airways ym. ja British Midland Airways v. komissio, tuomio 25.6.1998, Kok. 1998, s. II-2405, 81 kohta).
- 98 Kantajan väitteestä, jonka mukaan komissio olisi tosiasiallisesti aikonut saattaa kantajan vuodesta 1999 lähtien uudelleen uuden toimijan asemaan, riittää, kun todetaan, ettei tämän väitteen tueksi ole esitetty mitään todistetta.
- 99 Tästä seuraa, että kanteen toinen osa ei ole perusteltu ja että näin ollen kanne on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

- 100 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian ja koska komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, kantaja on veloitettava korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut. Saman työjärjestyksen 87 artiklan 4 kohdan nojalla asiassa väliintulijoina esiintyneet Espanjan kuningaskunta ja Ranskan tasavalta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) **Kanne hylätään.**
- 2) **Kantaja vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan ja se veloitetaan korvaamaan komissiolle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.**
- 3) **Espanjan kuningaskunta ja Ranskan tasavalta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

García-Valdecasas

Lindh

Cooke

Julistettiin Luxemburgissa 19 päivänä syyskuuta 2000.

H. Jung

kirjaaja

R. García-Valdecasas

viidennen jaoston puheenjohtaja